

Alexander Comrie mee om den vrijheidsboom dansten; dat er voor den Prins van Oranje, dien men driest verjoeg, zelfs uit ons beste kringen nauwelijks een flauw geroep om wrake oprees; en dat men wel zich vroom in zijn vrome „Gezelschappen” opsloot, maar dat voor een weer doen opleven van der vaderen politieke geestdrift toch welbezien alleen nog door Bilderdijk gevoeld werd.

't Zwichtte alles voor den geest der Revolutie uit Parijs. De Sans-culottes werden als bevrijders ingehaald, en, met verloochening van onze beste traditiën, heeft men toen 't Gemeenebest der Zeven Provinciën schier zonder lijkrede in het graf der vergetelheid bijgezet en eeniglijk roem gezocht in het stichten eener Bataafsche Republiek. Zoo diep dook ons schitterend verleden toen in de vergetelheid onder, dat zelfs Bilderdijk, die aan Oranje nog trouw bleef, toch niet naar het Calvinisme terug dorst grijpen, maar zijn lofzang veeleer op onze Middeleeuwsche glorie inzette. Wat Van Alphen met Feith nog tokkelden, of Van der Palm nog in *sesquipedalia* oreeren mocht, 't liep al steeds meer op verloochening van ons zoo roemrijk verleden uit. En als vlak daarop Napoleon niet welhaast zijn alles neerslaanden scepter ook over onze erve gezwaaid, onze zonen ter slachtbank gevoerd, en onze schatkist leeggeplunderd had, is het de vraag, of er ooit van terugkeer naar der vaderen God en van een weer op de knieën om genade smeeken, zou gehoord zijn. Zooals 't afvallige geslacht te Jeruzalem onder de tucht van Sanherib en Nebucadnezar door moest, zoo waren ook wij in jammer na jammer verzonken. Eerst door een nameloos lijden is er toen voor 't minst weer een *neiging* tot berouw in veler hart opgekomen. In Da Costa schonk God ons welhaast een zanger, die de kunst verstond om 't vrome hart te ontroeren, en 't „*Zij zullen ons niet hebben*”, straks als volkslied aan breeden kring voorzong. En toen niet lang meer, of ook de Staatslieden en de denkers deden zich hooren. In Groen van Prinsterer, in Elout van Soeterwoude en in Mackay zag men al spoedig een triumviraat van heilig bedoelen optreden. Groen onderging zeer spoedig de bezieling van Edmund Burke, later van Merle d'Aubigné, en op 't laatst niet minder van Friedrich Julius Stahl. Maar wat meer nog dan dit geklank uit den vreemde hem als in nieuwgeboren gestalte omzette, was de omvattende studie, die in